

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՅ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Աստվածաշնչյան առակների
դաստիարակչական նշանակությունը

Առարկան՝ Աշխարհագրություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Սերգոյան Գոհար

Ուսումնական հաստատություն՝ Շահումյանի Ա. Համբարձումյանի
անվ. միջն. դպրոց

Երևան 2023

Թեև՝ Աստվածաշնչյան առակների դաստիարակչական նշանակությունը

Հարգ՝ Ինչպե՞ս Հիսուսի առակների միջոցով աշակերտին սովորեցնել ներում

Կատարող՝ Գոհար Սերգոյան

Նպատակ՝

1. Ուսումնասիրել Հիսուսի առակների դաստիարակչական նշանակությունը միջին դպրոցում սովորողի համար
 2. Աշակերտին ընթերցել տալ աստվածաշնչյան առակները
 3. <<Մարդը, որ ներել չէր ուզում>> առակի միջոցով դաստիարակել ներողամտություն սովորողի մոտ
 4. <<Մոլորյալ որդու վերադարձը>> առակի շնորհիվ սովորեցնել գոշում և ապաշխարություն
-

Բովանդակություն

Ներածություն-----4

Գլուխ 1. Հիսուսի առակների դաստիարակչական նշանակությունը միջին դպրոցի սովորողի համար-----5-6

Գլուխ 2. <<Մարդը, որ ներել չէր ուզում>> առակի միջոցով դաստիարակել ներում-----7-10

Գլուխ 3. <<Մոլորյալ որդու վերադարձը>> առակի շնորհիվ դաստիարակել գոջում-----10-16

Քարտագրում-----17

Եզրակացություն-----18

Օգտագործված գրականություն-----19

Ներածություն

«Առակ» բառը հին հայերենում նշանակել է խրատ, իմաստություն, այլաբանություն, բարոյախրատական նշանակություն ունեցող փոքրիկ գրույց: Առակներում գովաբանվում և խրախուսվում է լավը, բարին, գեղեցիկը, մարդկայինը և, ընդհակառակը, ծաղրվում ու դատապարտվում է վատը, չարը, տգեղն ու անմարդկայինը: Ամեն մի առակ ունի խրատական, դաստիարակիչ իմաստ, իսկ Աստվածաշնչյան առակները , հատկապես Հիսուսի առակները, տարբերվում են իրենց մարդասիրական ու բարձր բարոյական արժեքներով, որոնք իրենց արդիականությամբ այսօր էլ երեխային դաստիարակում են ներողամտություն, ողջամտություն, վարակում մարդասիրությամբ:

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել առակների դաստիարակչական բնույթը միջին դասարանի սովորողի վրա:

Աշխատանքում ընդգրկված են մի քանի նորարարական փորձեր միջին դասարանի դասավանդման մեթոդիկայում:

Գլուխ1. Հիսուսի առակների դաստիարակչական նշանակությունը միջին դարոցի սովորողի համար

Միջին դասարանի աշակերտները մասնակի գաղափար ունեն առակի մասին: Առակ բառի նախնական իմաստը Հր. Աճառյանի հայերենի արմատական քառահատոր բառարանը ընդարձակ տալիս է. <<Ուրիշներին իբր օրինակ դրուած առարկան սովորաբար բացասական տիպ է լինում. գողը, ավագակը, անառակը ման էին ածում ժողովրդի մեջ,որպէսզի նրանից օրինակ առնելով՝ չարից հեռանայ և բարիին հետևի. բայց սրանով որպէս օրինակ դրուած առարկան լինում էր <<ծանակ, նշավակ, խայտառակ>>: Առաջ ասում էին՝ Առակ օրինակի խայտառակութեան: Բայց յետոյ կարելի եղան պարզապէս ասել՝ Առ առակէ շրջեցուցանէին,օրինակը փոխանակ թանձրացեալ մի առարկայ լինելու՝ կարող է նրա պատկերը լինել, այսինքն փոքր պատմութիւն՝ ուր կայ մի բարեխրատ օրինակ>>: (1)

Առակները գեղարվեստական փոքրիկ ստեղծագործություններ են կենդանիների, բույսերի, ինչպես նաև մարդկանց մասին պատմող զանազան հետաքրքրաշարժ գրույցներ, որոնք ունեն այլաբանական իմաստ, որի միջոցով ներկայացվում, ծաղրվում և քննադատության են ենթարկվում մարդկանց արատները:

Առակի վերջում սովորաբար հեղինակը դրսևորում է իր հստակ վերաբերմունքը նկարագրածի հանդեպ, որն էլ առակի բարոյախոսությունն է: Առակի հերոսները կենդանական և բուսական աշխարհի ներկայացուցիչներ են, իրեր, լուսատուներ և այլն: Անտիկ շրջանում և միջնադարում առակները արձակ ժանրի ստեղծագործություններ էին, սակայն հետագայում դրանք սկսեցին գրվել չափածո:

Առակի վարպետներ են Եգոպոսը, Ֆեդրոսը, Ժան դը Լաֆոնտենը, Իվան Կռիլովը, հայ հեղինակներից՝ Մխիթար Գոշը, Վարդան Այգեկցին, Խնկո Ապերը:

Առակը բաղկացած է 2 մասից՝ սյուժեից և բարոյախոսությունից: Սյուժեն դեպքերի, իրողությունների սեղմ շարադրանքն է, իսկ բարոյախոսությունը՝ առակի սկզբում կամ մեծ մասամբ վերջում արտահայտված եզրակացությունը: Առակի հերոսը մարդն է, ում կյանքի, բնավորության հոռի և բացասական գծերը ծաղրվում են այլաբանորեն: Առակներում կենդանիներն ու բույսերը խոսում են մարդկային լեզվով, աշխատում են, օգնում կամ խանգարում միմյանց: Առակներում գովաբանվում և խրախուսվում են լավը, բարին, բարոյականությունը, ջանասիրությունը, ազնվությունը, հայրենասիրությունը, ընկերասիրությունը, գեղեցիկը, մարդկայինը և, ընդհակառակը, ծաղրվում ու դատապարտվում են վատը, չարը, տգեղն ու անմարդկայինը, դավաճանությունն ու վախկոտությունը: Հնում

«առակ» բառը նշանակել է նաև խրատ, իմաստություն: Այդպիսիք են Աստվածաշնչում պահպանված Մողոմոնի առակները, որոնք մեծ ազդեցություն են թողել գրեթե բոլոր ժողովուրդների մտածելակերպի վրա: Առակների առաջին հայտնի հեղինակը հույն Եզոպոսն է: Առակներով հարուստ է նաև հին հնդկական գրականությունը: Արևելյան ժողովուրդների մեջ տարածված են եղել Խիկար Իմաստունի և Մոլլա Նասրեդինի առակները:

Հիսուս Քրիստոսն իր միտքն առավել հասկանալի դարձնելու նպատակով հաճախ խոսում էր առակներով: Դրանք տարբերվում են այն առակներից, որտեղ հեքիաթային տարրեր կան, խոսող թռչուններ ու գազաններ: Հիսուսի առակները իրական կյանքից վերցված պատմություններ են

Հիսուս ինքն է բացատրում, թե ինչու է խոսում առակներով.

10 Ապա աշակերտները մոտեցան Հիսուսին և հարցրին. - Ինչո՞ւ ես առակներով խոսում նրանց հետ: 11 Հիսուսը պատասխանեց նրանց. - Դո՛ւք պետք է գիտենաք Աստծու արքայության գաղտնիքները, բայց ո՛չ նրանք. 12 որովհետև ով ունի, նրան պիտի տրվի ավելիով, իսկ ով չունի, նրանից պիտի վերցվի ունեցած փոքր բաժինն էլ: 13 Դրա համար է, որ ես առակներով եմ խոսում նրանց հետ, որովհետև նայում են, բայց չեն տեսնում, ականջ են դնում, բայց չեն լսում ու չեն հասկանում: 14 Այսպես է իրականանում նրանց նկատմամբ Եսայու մարգարեությունը, որ ասում է. «Անդադար կլսեն, բայց չեն հասկանա, շարունակ կնայեն, բայց չեն տեսնի, 15 որովհետև այս ժողովրդի միտքը թանձրացել է. նրանք խցել են իրենց ականջները և փակել են իրենց աչքերը, որպեսզի չիմի թե իրենց աչքերը տեսնեն, և ականջները լսեն, մտքերը հասկանան ու դարձի գան, և ես բժշկեմ նրանց»: 16 Բայց երանի՛ ձեր աչքերին, որովհետև տեսնում են, և երանի՛ ձեր ականջներին, որովհետև լսում են: 17 Ասում եմ ձեզ, որ շատ մարգարեներ և արդարներ փափագեցին տեսնել ձեր տեսածները, բայց չտեսան, և ցանկացան լսել ձեր լսածները, բայց չլսեցին: ²

(Մր 4.10-12, Ղկ 8.9-10)

Գլուխ 2. <<Մարդը, որ ներել չէր ուզում առակ>> առակի ուսուցմամբ սովորեցնել ներում.

<<Առակս ինչ կուսուցանեն>> թեմայի ընթացքում, որն ուսումնասիրվում է 30 դասաժամի ընթացքում, Հիսուսի առակների համար սահմանված է 4 դասաժամ՝ ըստ առարկայի դասավանդման չափորոշի: Եվս 2 դասաժամ նախատեսված է արտադասարանային ընթերցանության համար, որի ընթացքում ուսուցիչը կարող է ընթերցել և մեկնաբանել իր նախընտրած առակները: Դասագրքում զետեղված է <<Մարդը, որ ներել չէր ուզում առակ>>:

Քայլ 1. Նախ դասարանին ուղղվում է հարց.

Ի՞նչ է ներելը:

Քայլ 2. Հանձնարարվում է գրել կարճ շարադրանք՝ << Եթե ընկերս սխալ գործի...>> վերնագրով, և ապա մի քանի երեխա բարձրաձայն ընթերցում է իր գրառումը:

Քայլ 3. Երեխաներն իրար շարունակելով ընթերցում են դասագրքի նյութը: (2)

Ուսուցիչը բացատրում է, որ Աստվածաշունչը լեցուն է ներողամտության վերաբերյալ աստվածային այս պատգամով: Սակայն գրեթե միշտ էլ այն ուղեկցվում է զգուշացումով, որ առանց եղբորը ներելու անհնար է ներում գտնել: Անշուշտ, ներողամտությունը, գլխարկությունը այս առակի ուսուցման գլխավոր գծերն են՝ այն համոզմամբ, որ ես ինքս մեղավոր եմ: Ներել կարողանալու համար հոգեմտավոր լուրջ հիմք է անհրաժեշտ. եթե մեկը մտածեց, որ ինքը մեղք չի գործել, որ ինքը չի կարող սխալվել, նման մարդը երբևէ չի կարող անկեղծորեն ներել դիմացիին: Սա մարդկային հոգեբանության մի կարևոր հատկանիշ է. իր մասին անսխալական կարծիք ունեցող մարդը, երբ տեսնում է ուրիշի սխալը, միանգամից սկսում է հանդես գալ դատավորի դերում: Իսկ ներումը սկսվում է սեփական մեղքը գիտակցելուց: Չէ՞ որ իրականության մեջ ոչ մի արդար մարդ չկա՝ ավետարանական չափանիշներով: Ուրեմն նաև չներելու իրավունք չափտի ունենա որևէ մեկը: Այս միտքն առանցքն է առակի:

Այս առակում մենք գործ ունենք երեք հիմնական գործող անձանց հետ: Առաջինը թագավորն է, որ կամեցավ իր հաշիվները պարզել ծառաների հետ: Երկրորդը պարտապան ծառան է, ով շատ մեծ պարտք ուներ թագավորին՝ 10000 քանքար, մյուսը նրա ծառայակիցն է, որն արդեն իրեն էր

պարտք՝ ընդամենը 100 դահեկան՝ 10000 քանքարի դիմաց չնչին մի գումար: Ծառայի պարտքի մեծության մասին կարելի է պատկերացում կազմել հենց առակի տեքստից. պարտքի դիմաց «նրա տերը հրամայեց վաճառել նրան, նրա կնոջն ու որդիներին և այն ամենը, ինչ նա ուներ, և պարտքը հատուցել» (Մատթ. ԺԸ 25): Այսպիսի դաժան պատիժ էր սպասվում պարտապան ծառային, եթե տերն աններող լիներ: Մակայն երբ ծառան ընկավ տիրոջ ոտքերը, աղաչեց, պաղատեց, որ տերը համբերող լինի՝ խոստանալով ժամանակի ընթացքում բոլոր պարտքերը վճարել, տերը ոչ միայն համբերեց, այլև արեց այն, ինչ ծառան չէր էլ կարող երազել. «գրավով արձակեց նրան և պարտքը նրան շնորհեց»: Ասել է թե՛ զիջեց, մոռացավ, նվիրեց՝ դրանով կործանումից ուղղակիորեն փրկելով ծառային և նրա ողջ ընտանիքը: Հասկանալի է, որ առակում թագավորը երկնավոր Հոր խորհրդանիշն է. լսեց աղաչանքը և շնորհեց: Իսկ ի՞նչ արեց ծառան: «Իսկ ծառան դուրս ելնելով՝ գտավ իր ծառայակիցներից մեկին, որ իրեն հարյուր դահեկան էր պարտք: Եվ նրան բռնելով՝ խեղդում էր ու ասում. «Վճարի՛ր ինձ, ինչ որ պարտք ես» (Մատթ. ԺԸ 28), Ահա՛ թե ինչ... Թվում է, թե այն բանից հետո, ինչ կատարվեց իր հետ, նա այնքան պիտի ուրախանար, աշխարհով մեկ լիներ, այնքան բարի ու ներողմիտ պիտի դառնար, որ մնացած ողջ կյանքում միմիայն բարի ու առաքինի գործերով պսակեր իր անունը՝ դրանով իսկ փառավորելով Աստծուն, որ տերն այդպես ներողամիտ գտնվեց իր հանդեպ: Բայց արի ու տես, որ նույնիսկ լսել չուզեց իր ընկերոջ աղաչանքը, այլ «զնաց նրան բանտ նետել տվեց, մինչև որ պարտքը վճարեր» (Մատթ. ԺԸ 30): Եվ բնական է, որ տերը պիտի զայրանար ծառայի այդքան տմարդի վարմունքից ու հանդիմաներ. «Չա՛ր ծառա, քո ամբողջ պարտքը քեզ շնորհեցի նրա համար, որ աղաչեցիր ինձ, իսկ պետք չէ՛ր, որ դու էլ գթայիր քո ծառայակցին, ինչպես ես էլ քեզ գթացի» (Մատթ. ԺԸ 32-33): Բնական է, որ ներելով ծառայի անհաշիվ պարտքերը՝ տերը (Աստված) նույն ակնկալիքն ուներ ծառայից, որ գոնե այդ փոքրիկ պարտքը զիջեր: Ու քանի որ չարեց, ուրիշ բան չէր մնում տիրոջը, քան նրան հանձնել դահիճներին:

Ապա երեխային ուղղվում են հարցեր.

1. Ո՞րն է առակի հիմնական միտքն արտահայտող նախադասությունը.
2. Ինչպե՞ս ես մեկնաբանում այս առակը
3. Քո կարծիքով թագավորը վերջում արդա՞ր վճիռ կայացրեց:
4. Վերաշարադրիր առակի բովանդակությունը որպես դեպքերի ականատես:
5. Շարադրանքը ներկայացրու առաջին դեմքով:

Միջին դասարանի սովորողին հեպ առարկայից ծանոթ է Սերմնացանի առակը, Որոմների առակը, Մոլորյալ որդու վերադարձը:

Երեխաներին հանձնարավում է բերել հեպ դասագրքերը, ևս մեկ անգամ ընթերցել առակները:

Հիսուս ինքն է բացատրում Սերմնացանի առակի միտքը, ինչպես մյուս բոլոր առակների դեպքում: Այսպես առակի միտքն ավելի հասկանալի է լինում, վերլուծությունն՝ ավել ստույգ:

Գալիլիայի ծովի ափին Հիսուսի շուրջը հավաքվեց մարդկանց բազմությունը: Ես նստակ մտալ, մի փոքր ափից հեռացալ և մարդկանց հետ առակներով խոսեց. «Ահա մի սերմնացան եղալ սերմանելու, և երբ նա սերմանում էր, մի մաս սերմ ընկալ ճանապարհի եզերքին, և երկնքի թռչունը եկալ և այն կերալ: Եվ ուրիշ մի մաս ընկալ սպառածի վրա, ուր շատ հող չկար, և իսկույն բուսալ, քանի որ հողը խորություն չուներ. երբ արևը ծագեց, խանձվեց, և քանի որ արմատներ չկային, չորացալ: Եվ ուրիշ մի մաս ընկալ փշերի մեջ, ու փշերը բարձրացան և այն խեղդեցին: Եվ մեկ ուրիշ մաս ընկալ պարարտ հողի վրա և պտուղ տվեց. կար որ մեկին՝ հարյուր, և կար ու մեկին՝ վաթսուն, և կար ու մեկին՝ երեսուն» (Մատթ. 13: 4-8):

Հետո աշակերտներին ասաց. «Իսկ առակն այս է նշանակում, սերմն Աստծու խոսքն է: Որոնք ճանապարհի եզերքին են, այդ նրանք են, որ լսում են, և ապա սատանան գալիս հանում է խոսքը նրանց սրտից, որպեսզի չհավատան և չփրկվեն: Եվ որոնք սպառածի վրա են, այդ նրանք են, որ, երբ լսեն, խնդրությամբ են ընդունում խոսքը, բայց արմատ չեն բռնում, արանք միառժամանակ հավատում են, իսկ փորձության ժամանակ՝ հեռանում: Իսկ այն, որ փշերի մեջ ընկալ, այդ նրանք են, որ երբ լսում են խոսքը, աշխարհի հոգսերով, հարստությամբ և զվարճությամբ զբաղված լինելով՝ խեղդվում ու անպտուղ են լինում: Իսկ այն, որ պարարտ հողի վրա է, նրանք են, որ բարի և զվարթագին սրտով լսելով խոսքը՝ ընդունում են այն և հարատևելով պտուղ են տալիս» (Ղուկ. 8: 11-15):

Որոնք ցորենի նմանությամբ, սակայն վնասակար բույս է: Ցորենի ու որոմի արմատները, որոշ ժամանակ իրար հետ աճելով, միախառնվում են և եթե որևէ մեկը հասունացած ցորենի կողքին աճող որոմն արմատախիլ անի, կվնասի նաև ցորենը: Որոմների մասին Ավետարանական առակում Աստված թույլ է տալիս, որ դրանք միասին աճեն: Առակի հիմնական հարցը այսօր էլ հնչում է՝ ինչու՞ է Տերը երկրում հանդուրժում չարն ու վնասակարը:

Մէկ ուրիշ առակ էլ նրանց ասաց. «Երկնքի արքայութիւնը նմանուեց մի մարդու, որ իր արտի մէջ բարի սերմ սերմանեց: Եւ երբ մարդիկ քնի մէջ էին, նրա թշնամին եկաւ եւ ցանած ցորենի վրայ որոմ ցանեց ու գնաց: Եւ երբ ցորենը բուսաւ ու պտուղ տուեց, ապա երեսաց եւ այն որոմը: Տանտիրոջ ծառաները մօտեցան ու ասացին նրան. «Տէ՛ր, չէ՞ որ քո արտի մէջ դու բարի սերմ

սերմանեցիր, ուրեմն որտեղի՞ց է այդ որոմը»: Եւ տէրն ասաց նրանց. «Թշնամի մարդ է արել այդ»: Ծառաները նրան ասացին. «Կամենո՞ւմ ես, որ գնանք ու քաղենք հանենք այն»: Եւ տէրը նրանց ասաց. «Ո՛չ, մի գուցէ որոմը քաղելիս, ցորենն էլ նրա հետ արմատախիլ անէք: Թողէ՛ք, որ երկուսն էլ միասին աճեն մինչեւ հունձը, եւ հնձի ժամանակ ես հնձողներին կ'ասեմ՝ նախ այդ որոմը քաղեցէ՛ք եւ դրանից խուրձեր կապեցէ՛ք այրելու համար, իսկ ցորենը հաւաքեցէ՛ք իմ շտեմարանների մէջ»:

ՈՐՈՄՆԵՐԻ ԱՌԱԿԻ ՄԵԿՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Այն ժամանակ Յիսուս արձակելով ժողովրդին՝ տուն եկաւ. աշակերտները մօտեցան նրան ու ասացին. «Մեկնի՛ր մեզ համար արտի որոմների առակը»: Նա պատասխանեց եւ ասաց. «Այն, որ սերմանում է բարի սերմը, մարդու Որդին է, իսկ արտը այս աշխարհն է. բարի սերմը նրանք են, որ արքայութեան որդիներն են, իսկ որոմը չարի որդիներն են եւ թշնամին, որ այն ցանեց, սատանան է. իսկ հունձը այս աշխարհի վախճանն է, եւ հնձողները հրեշտակներ են: Ինչպէս որոմը հաւաքւում է եւ կրակի մէջ այրւում, այնպէս կը լինի այս աշխարհի վախճանին: Մարդու Որդին կ'ուղարկի իր հրեշտակներին, եւ նրանք կը հաւաքեն նրա արքայութիւնից բոլոր զայթակողութիւնները եւ նրանց, որոնք անօրինութիւն են գործում: Եւ կը զգեն նրանց բոցավառ հնոցի մէջ. այնտեղ կը լինի լաց եւ ատամների կրճտում: Այն ժամանակ արդարները երկնքի արքայութեան մէջ կը ծագեն ինչպէս արեգակը: Ով լսելու ականջ ունի, թող լսի»:

Գլուխ 3. <<Մոլորյալ որդու վերադարձը>> առակի միջոցով սովորեցնել զղջում և ներողամտություն

Առակների մէջ թերեւս իր հնչեղությամբ և գրականության ու արվեստի մէջ բազմաթիվ արտացոլումներով առանձնանում է մոլորյալ կամ անառակ որդու մասին պատմող առակը: Նախ կանգ առնենք այս երկու բառերի վրա՝ մոլորյալ, անառակ: Անառայանի բառարանը մոլորյալ բառը համարում է սերած մոլ բառից՝ << մի բանի համար սաստիկ մոլորվիլ, խենթանալ>>. որ ածանցով՝ մոլորված, թյուրված իմաստով: Իսկ առակ բառի մեկնությունը տվելն ենք աշխատության սկզբնամասում՝ ավելացնելով ան- նախաձանցը:()

Առակը պատմում է մի մարդու մասին, որն ունի երկու որդի: Կրտսեր որդին առակի գլխավոր կերպարն է: Փարիսեցիներն ու դպիրները, ինչպէս նաև մյուս ունկնդիրները կարող են դաս քաղել այն ամենից, ինչ առակում ասվում է կրտսեր որդու մասին: Մակայն ուսանելի է նաև այն,

ինչ Հիսուսը պատմում է Հոր և ավագ որդու դրսևորած վերաբերմունքի մասին: Ուստի խորությամբ մտածիր այս երեք անձանց օրինակների շուրջ:

Հիսուսն ասում է. «Մի մարդ երկու որդի ուներ: Կրտսերն ասաց իր հորը. «Հայր, տուր ինձ քո ունեցվածքից իմ հասանելիքը»: Եվ հայրն իր ունեցվածքը բաժանեց նրանց միջև» (Գուկաս 15:11, 12): Փաստորեն, կրտսեր որդին իր ժառանգությունը պահանջում է հոր կենդանության ժամանակ, ոչ թե նրա մահից հետո: Նա իր հասանելիքը հիմա է ուզում, որպեսզի կարողանա անկախ լինել և անել այն, ինչ ցանկանում է: Իսկ ի՞նչ է նա ցանկանում անել:

Հիսուսը շարունակում է. «Շատ օրեր չանցած՝ կրտսեր որդին ամեն ինչ հավաքեց ու ճանապարհ ընկավ մի հեռու երկիր և այնտեղ ցոփ ու շվայտ կյանք վարելով՝ վատնեց իր ունեցվածքը» (Գուկաս 15:13): Փոխանակ մնալու տանը՝ այդ ապահով հանգրվանում, որտեղ իր սիրառատ հայրը հոգ է տանում իր մասին ու ապահովում ամեն անհրաժեշտ բանով, որդին գնում է ուրիշ երկիր: Այնտեղ նա վատնում է իր ողջ ժառանգությունը՝ ապրելով ցոփ ու շվայտ կյանքով և տրվելով անբարո հաճույքների: Սակայն որոշ ժամանակ հետո նա լուրջ դժվարություններ է ունենում:

Հիսուսը պատմում է. «Երբ նա ամեն բան սպառեց, այդ երկրում սաստիկ սով սկսվեց, և նա կարիքի մեջ հայտնվեց: Ուստի գնաց այդ երկրի քաղաքացիներից մեկի մոտ, որ նա վարձի իրեն: Նա էլ նրան ուղարկեց իր դաշտերը՝ խոզերին արածեցնելու: Եվ նա փափագում էր իր քաղցը հագեցնել եղջերենու պատիճներով, որոնք խոզերն էին ուտում, և ոչ ոք նրան ոչինչ չէր տալիս» (Գուկաս 15:14–16):

Կրտսեր որդին այժմ այնպիսի ծանր կացության մեջ է, որ ստիպված է աշխատել որպես խոզապահ, այնինչ Աստուծու Օրենքի համաձայն՝ խոզերը անմաքուր կենդանիներ են համարվում: Նա երկար ժամանակ ուտելու բան չի ունեցել և այնքան քաղցած է, որ նույնիսկ ցանկանում է ուտել այն կերը, որ տալիս են խոզերին: Հայտնվելով այդպիսի թշվառ ու հուսահատ վիճակում՝ «նա խելքի է գալիս»: Այդ ժամանակ նա մտածում է. «Քանի՛ վարձկան մարդիկ ունի իմ հայրը, որ առատ հաց ունեն, մինչդեռ ես այստեղ սովից մեռնում եմ: Վեր կենամ, ճանապարհ ընկնեմ հորս մոտ ու ասեմ նրան. «Հայր, ես մեղք եմ գործել երկնքի ու քո դեմ: Ես այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչվելու: Ինձ քո վարձկաններից մեկի պես դարձրու»»: Ապա նա վեր է կենում ու գնում իր հոր մոտ (Գուկաս 15:17–20):

Ինչպե՞ս կարձագանքի հայրը, երբ նրա որդին վերադառնա: Արդյո՞ք նա կգայրանա ու կհանդիմանի իր որդուն այն բանի համար, որ անխոհեմություն դրսևորելով՝ հեռացավ տնից: Արդյո՞ք անտարբեր ու սառը վերաբերմունք կդրսևորի նրա հանդեպ: Եթե դու լինելի հոր փոխարեն, ինչպե՞ս կվարվելի: Ի՞նչ կանելի, եթե քո զավակը այդ կրտսեր որդու պես վարվեր:

Հիսուսը նկարագրում է, թե ինչ է զգում հայրը և ինչպես է վարվում. «Երբ [որդին] դեռ հեռու էր, նրա հայրը տեսավ նրան ու խղճահարվեց, ապա վազեց, նրա վզովն ընկավ ու համբուրեց» (Ղուկաս 15:20): Հայրը ջերմորեն ընդունում է իր որդուն, թեև գուցե լսել է, որ նա անառակ կյանք է վարել: Հրեա կրոնական առաջնորդները, ովքեր ասում են, թե ճանաչում են ու երկրպագում են Եհովային, այս հոր օրինակից կհասկանա՞ն արդյոք, որ մեր երկնային Հայրը սիրով ընդունում է զոջացող մեղավորներին: Կամ կհասկանա՞ն, որ Հիսուսը նույնպես այդպիսի ջերմ վերաբերմունք է դրսևորում մարդկանց հանդեպ:

Տեսնելով, թե որքան տխուր ու հուսահատ վիճակում է իր որդին՝ հայրը հասկանում է, որ նա խորապես զոջում է իր արածների համար: Ու քանի որ հայրը, նախաձեռնություն դրսևորելով, ջերմորեն դիմավորում է որդուն, վերջինիս համար ավելի հեշտ է լինում խոստովանել իր սխալները: Հիսուսը շարունակում է. «Որդին ասաց. «Հա՛յր, ես մեղք եմ գործել երկնքի ու քո դեմ: Ես այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչվելու»» (Ղուկաս 15: 21):

Հայրն ասում է իր ծառաներին. «Իսկույն բերեք ամենալավ պատմուճանը և հազցրեք նրան, ձեռքին մատանի դրեք և ոտքերին սանդալներ հազցրեք: Բերեք պարարտ ցուլը ու մորթեք, եկեք ուտենք և ուրախանանք, որովհետև իմ այս որդին մեռած էր և կենդանացավ, կորած էր և գտնվեց»: Հետո նրանք «սկսում են ուրախանալ» (Ղուկաս 15:22–24):

Այս ընթացքում ավագ որդին դաշտում է: Հիսուսը պատմում է, թե ինչ է լինում հետո. «Երբ նա եկավ ու մոտեցավ տանը, երաժշտության ու պարի ձայներ լսեց: Ծառաներից մեկին կանչեց ու հարցրեց, թե ինչ առիթով են ուրախանում: Նա էլ ասաց. «Քո եղբայրն է եկել, և հայրդ պարարտ ցուլը մորթեց, քանի որ նա ողջ-առողջ վերադարձել է»: Նա էլ զայրացավ ու չուզեց ներս մտնել: Բայց հայրը դուրս եկավ ու սկսեց խնդրել նրան: Նա էլ ասաց հորը. «Այսքան տարի է ծառայում եմ քեզ ու երբեք քո պատվիրանները չեմ ոտնահարել, բայց դու ինձ մի ուլ անգամ չսովեցիր, որ ընկերներիս հետ զվարճանամ: Սակայն հենց որ քո այս որդին եկավ, որ պռոնիկների հետ կերավ քո ունեցվածքը, նրա համար պարարտ ցուլը մորթեցիր»» (Ղուկաս 15:25–30):

Վարվելով այս ավագ որդու պես՝ դպիրներն ու փարիսեցիները քննադատում են Հիսուսին այն բանի համար, որ նա ողորմություն և հոգատարություն է դրսևորում հասարակ մարդկանց ու մեղավորների հանդեպ: Թերևս հենց դա է պատճառը, որ Հիսուսը պատմում է այս առակը: Անկասկած, ամեն ոք, ով քննադատաբար է վերաբերվում այն բանին, որ Աստված ողորմություն է դրսևորում ինչ-որ մեկի հանդեպ, պետք է դաս քաղի այս առակից:

Հիսուսը ավարտում է այս առակը՝ ասելով, թե ինչ հորդոր է տալիս հայրը իր ավագ որդուն. «Որդյա՛կ, դու միշտ ինձ հետ ես եղել, և իմ ողջ ունեցածը քոնն է, բայց մենք պետք է ուրախանանք ու ցնծանք, որովհետև քո այս եղբայրը մեռած էր և կենդանացավ, կորած էր և գտնվեց» (Դուկաս 15:31, 32):

Հիսուսը չի նշում, թե ի վերջո ինչ է անում ավագ որդին: Սակայն Հիսուսի մահից ու հարությունից հետո «քահանաների մի մեծ բազմություն ընդունում է հավատը» (Գործեր 6:7): Թերևս նրանց թվում են նաև այն կրոնական առաջնորդներից ոմանք, ովքեր լսում են Հիսուսի պատմած այս առակը: Այո՛, նույնիսկ նրանք են խելքի գալիս, զոջում ու վերականգնում իրենց փոխհարաբերություններն Աստծու հետ:

Հիսուսի աշակերտները պետք է իրենց սրտում պահեն այն կարևոր դասերը, որ Հիսուսը սովորեցրեց այս հիանալի առակի միջոցով: Առաջին դասն այն է, որ խելամիտ կվարվենք, եթե մնանք Աստծու ժողովրդի մեջ՝ մեր սիրառատ ու հոգատար Հոր թևերի տակ, ոչ թե հեռանանք այդ ապահով հանգրվանից ու «հեռու երկրում» ընկնենք հանույքների հետևից:

Մյուս դասն այն է, որ եթե երբևէ շեղվենք Աստծուն հանելի ճանապարհից, ապա պետք է խոնարհաբար վերադառնանք մեր երկնային Հոր մոտ, որպեսզի կրկին արժանանանք նրա հավանությանը:

Իսկ հասկանալու համար, թե որն է երրորդ դասը, կարող ենք հոր ջերմ, ներողամիտ վերաբերմունքը համեմատել ավագ որդու դառնասիրտ, անբարյացակամ վերաբերմունքի հետ: Անկասկած, Աստծու ծառաները ցանկանում են ներողամիտ լինել ու ջերմորեն ընդունել այն մարդուն, ով թեև շեղվել է ճշմարտության ճանապարհից, բայց անկեղծորեն զոջում է ու վերադառնում «Հոր մոտ»: Այո՛, այդ ժամանակ մենք պետք է ուրախանանք, որ մեր «եղբայրը մեռած էր և կենդանացավ, կորած էր և գտնվեց»:

Մի փոքր դիտարշավ անցկացնենք՝ ուսումնասիրելու առակի ներշնչանքը արվեստի և գրականության մեջ: Երեխաները դիտում են հետևյալ պատկերները, հանձնարվում որևէ մեկի վերաբերյալ հաղորդում պատրաստել:

Անառակ որդու վերադարձը [Ռեմբրանդի](#) հայտնի ստեղծագործությունն է՝ հիմնված համանուն առակի վրա (ցուցադրված է [Էրմիտաժում](#)):

Անհայտ ֆրանսիացի նկարիչ, 17-րդ դար

Անառակ որդին պանդուկում («Ինքնադիմանկար կնոջ՝ Սասկայի հետ, որ նստել է ծնկներին»), [Ռեմբրանտի](#) ինքնադիմանկարը կնոջ Սասկայի հետ, որտեղ նրանք ներկայանում են որպես հերոսներ աստվածաշնչյան Անառակ որդու առակի: Ցուցադրվում է [Դրեգդենյան թանգարանում](#):

Անառակ որդին («Ճամփորդը», «Օտարականը», «Ուխտավորը»), նիդերլանդացի նկարիչ [Հիերոնիմուս Բոսխի](#) նկար: 1931 թվականին նկարը ձեռք է բերել հոլանդական [Ռոտերդամ](#) քաղաքի [Բոյմանս վան Բյոնինգենի թանգարանը](#). այդ պահին այն կոչվում էր «Շրջիկ վաճառականը»:
Առակի վերնագիրը դարձել է շրջասույթ, դարձվածք.

(մոլորյալ գավակ օտար-ռուս. блудный сын)- վատ ուղու վրա կանգնած տղա (որ նաև իր ճանապարհից ետ է դառնում) ♦ Էլի եկել եմ արձակուրդին՝ տարին մեր տուն եկող-չեկող **անառակ որդիդ** ♦ Այնտեղից մերժվեցավ նա, այնտեղիս արտաքսվեցավ նա, որպես մի **անառակ**, որպես մի **մոլորյալ որդի (Ըաֆֆի)** ♦ Իր անկախ դիրքն ուի ազատ դաստիարակությունը չէր հարմարած հայրենի տան նահապետական ընթացքին ուր **անառակ** ու անդարձ **որդին** մը նկատված էր ([Գրիգոր Չոխրապ](#)) ♦ Այդպես՝ որ երգի **անառակ որդի**, / Գիտեն, դու մի օր կվերադառնաս / Զո տունն հայրենի նաիրյան Պատնաս ([Չեռագիր](#)) ♦ «Աչքդ քոռնա, դու հարամ կաթի անառակ գավակ» ♦ Չհասկացավ, թե ինչպես փաթատվեց որդիասոր մայրն **անառակ գավակի** ծնկներովը ([Պերճ Պոռոշյան](#)) ♦ Նրանք (կղզյակներն) այս ծովակի «**անառակ որդիներն**» են... ♦ Անառա՞կ, ինչո՞ւ այդ անուններ տալիս նրանց ♦ Էնդուր որ չոր, ամայի բաներ են, ոչ ասունի են պետք, ոչ անասունի ([Մուրազյան](#))

Քարտագրում

Երեխաներին հանձնարարվում է լրացնել աղյուսակը.

Մարդը, որ ներել չէր ուզում առակը	Մոլորյալ որդու վերադարձը առակը
Կարևոր է՞ ներելը	Կարևոր է՞ գողալը
Ինչպե՞ս ես վարվում, երբ ընկերդ սխալ է	Ինչպե՞ս ես վարվում, երբ սխալ ես գործում
Վերջերս քեզնից ներողություն խնդրել ե՞ն	Վերջերս ումի՞ց ես ներում խնդրել
Ներել ե՞ս ներողություն խնդրողին	Ներել է՞ քեզ
Մինչ այս առակի ընթերցումը՝ ես ...	Մինչ այս առակի ընթերցումը՝ ես...
Առակի ընթերցումից հետո՝ ես...	Առակի ընթերցումից հետո՝ ես...

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնասիրելով Աստվածաշնչյան, մասնավորապես Հիսուսի առակները, գալիս ենք այն համոզմունքին, որ առակներն ունեն քրիստոնեավայել, մարդասիրության ճշգրիտ արժեքներ սերմանող, երեխային բազմաթիվ գայթակղություններից ու մոլորություններից հետ պահող դաստիարակաչական նշանակություն և ավելի քան արդիական են: Համադրելով երեխաների պատասխանները մինչ առակների ուսուցումը և դրանց ուսուցումից հետո, համոզվում ենք, որ Հիսուսի առակները միջին դասաարանի աշակերտին սովորեցնում են

1. Ներողամտություն
 2. Ողջախոհություն
 3. Մարդասիրություն
 4. Չղջում
-

Գրականություն

1. Հր. Անառյան, Հայերեն արմատական բառարան, Երևան, 1926
 2. Մայրենի 5 դասագիրք, Երևան, 2019
 3. Ավետարան ըստ Մարկոսի
 4. Ավետարան ըստ Մատթեոսի
 5. Ավետարան ըստ Ղուկասի
 6. Պետրոս Սարգսի Բեդիդյան, Հայերեն դարձվածքների ընդարձակ բացատրական բառարան , Երևան, 2011
 7. Qahana.am կայք
 8. Հայ եկեղեցու պատմություն -5, դասագիրք, Երևան, 2019
-